

HISTORISK TILBAKEBLIKK:

TRIPPELMORDET i Svingvold

Killielva ved Madsbakken i fredelig vinterdrakt i 2019, sterk kontrast til den grusomme vårnatta i 1841.

Av Åse Kari Gravråk

Natt til onsdag 19. mai i 1841 blir Sigrid Olsdatter Madsbakken og hennes to små barn brutalt drept på Madsbakken i Svingvold. Morderen kaster de tre likene i elva før han setter fyr på huset deres og forsvinner.

”Spor etter 2 smaa menneskeføtter”

Den første som kom til Madsbakken etter brannen var Sigrid Jenshus. Hun hadde sett tjukk røyk og gikk straks for å undersøke, men da hun kom frem var huset nedbrent og ingen mennesker var å se. Etter hvert kom det flere til stedet, men de fant verken Sigrid eller ungene. Flere vitner la for øvrig merke til spor fra huset og ned til brua over Killielva. Kirsti Møllerstuen sier i sin vitneforklaring: ”Disse spur saae ud som efter 2 smaae menneskeføter, eller hælen paa et lidet nøgent menneske der var bliven slæbt eller trukket afsted...”

Ungene blir funnet

Samme dag går Engeborg Brusveen sør- over langs elva fra Madsbakken. Den flomstore elva bruser, fuglene kvitrer og små gule hestehov lyser opp fra bakken. Ca. 500 meter nedenfor Åmotbrua bråstopper Engeborg. Med et stirrende blikk ser hun en livløs barnekropp, delvis skjult og sittende fast i et elvekratt. Engeborg trækker uti det iskalde vannet, og med skjelvende hender griper hun rundt den tynne livløse kroppen og får den opp på land. Det er en gutt, og i pannen har han en en stor og stygg hevelse. Det er den åtte år gamle Christian Madsbakken.

Noen timer senere finner Ole Skjervsveen ei lita livløs jente i en dam til et kvernhus nedenfor bruket Brustuen. Hun har på seg en skjorte og en lue. Et lite skjørt ble også funnet i elva, ikke langt fra der jenta lå. Ole Skjervsveen forklarer senere i sitt vitneutsagn at jenta hadde tegn til et slag i pannen. Jenta er den fire år gamle søsteren til Christian, Berthe Madsbakken.

48 vitner

Den 29. mai ble det satt et ekstra rettsmøte på lensmannsgården Rokvam etter innberetning fra lensmann Johannes Seielstad om tildragelsen. Hele 48 vitner ble avhørt over flere dager, alt nedskrevet med gotisk håndskrift i rettsprotokollen. Denne er ”oversatt” og fyller 30 maskinskrevne sider som finnes i Gausdal Historielags arkiv. Protokollen er skrevet på kronglete embetsmanns-dansk.

Spekulasjoner og rykter

Men moren til barna er fortsatt ikke funnet. Spekulasjoner og rykter går som ild i tørt gress. Et av ryktene sier at Sigrid skal ha drept barna sine og etterpå ha reist etter mannen sin, Tosten Svebakken som hadde forlatt henne. Men flere vitner påpeker at hun skal ha vært en god mor

og mener det er utenkelig at hun selv skulle stå bak ugjerningen. Engeborg Brusveen, som fant sønnen til Sigrid, forteller om et rykte som sier at Sigrids mann var sett i ”Torpen i Land” rundt de tider huset brant ned. Han skal ha tatt seg over fjellet til Gausdal og begått ugjerningen. Engeborg mener imidlertid at fjellet på den tiden var ufremkommelig. Andre vitner har også hørt dette ryktet, men ingen setter lit til det.

Dauv-Sigrid

Sigrid ble født i 1797 og foreldrene var Ole Bauker og Barbro Forrestad. Det ser ut til at foreldrene bodde i Nordlien i Rødumsbygda og det antas at Sigrid vokste opp der. Hun ble kalt Dauv-Sigrid fordi hun var dauvhørt og nesten blind. Hun giftet seg med Tosten Svebakken fra Ringebu og fikk minst seks barn med han. Laupe-Tosten, som han ble kalt, forlot henne lenge før tragedien inntraff og ingen kjenner hans skjebne.

Sigrid fikk støtte fra fattigvesenet som hadde satt opp huset til henne på Madsbakken, på vestsiden av Åmotbrua der Skeiselva og Killielva møtes (dvs. nedenfor nåværende Madsbakken, ved Skeisvegen). Hun livnærte seg selv og de hjemmевærende ungene med diverse arbeid rundt på gårder og ved tigging. Flere vitner skal ha fortalt at hun ikke hadde noen venner. Skolelærer Nicolai Olaus Bøhmer kalte henne ”et stærkt og rørig Fruentimmer”.

De mistenkte

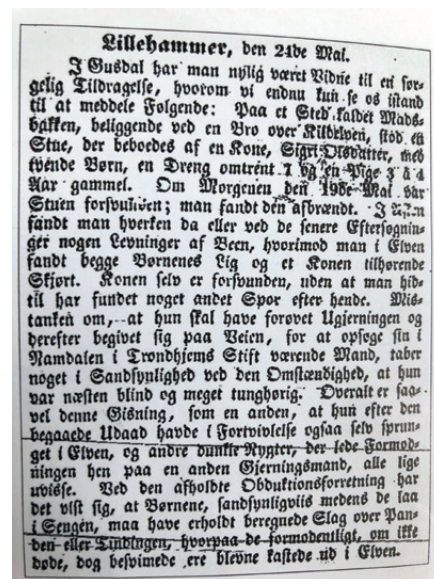
Peder Rødum (Gjefseslettet) brukte jorda der huset til Sigrid stod, og han skal visstnok ha vært sint på henne. Om vinteren skal Sigrid ha brukt skigarden hans som ved, og dette likte Peder særdeles dårlig. Han skal ifølge ryktene ha sagt at han skulle sørge for å få Sigrid vekk fra Madsbakken. Han likte heller ikke at fattigvesenet hadde satt opp hus til henne. Peder mente at Sigrid for lengst burde vært satt bort på fast legd.

Peder Rødums sønn, Gunder Rødum (16), var naturlig nok påvirket av farens negative holdning til Sigrid. Han kastet stein gjennom vinduet hennes mens han og kameraten Fredrik Sørjordet lekte på Madsbakken. Sigrid klaget til prost Vibe og sa at det var ren lykke at ingen av ungene hennes hadde blitt truffet av den store steinen.

Her møtes Killielva og Skeiselva ved gamle Madsbakken. Foto: Ivar B. Blekastad

I sitt vitneavhør forteller Gunder Rødum at både han og faren var hjemme den natta det brant på Madsbakken. Som vitne til det har han skomaker Iver Glotten som sier han lå ved siden av Gunder natt til 19. mai, og at verken Gunder eller hans far Peder var ute den natta.

Lillehammer Tilskuer 25. mai 1841. Førstesideoppslaget om trippelmordet.

Ved samme anledning forklarer to av tjenerne i Prestegarden, Berthe Brandeggen og Helene Mortensdatter, at Sigrid skal ha sagt at hun hadde hørt rykter om at noen ville slå i hjel ungene hennes og sette fyr på huset. Dette er de eneste vitnene som sier noe om at Sigrid hadde fiender, eller fryktet for at noe skulle skje.

Ole Pedersen kommer i søkelyset, en døvstum mann som ifølge ryktene skal ha et oppfarende gemytt. I tillegg skal han være tyvaktig, ondskapsfull og hissig. Den døvstumme skal visstnok også ha et dårlig forhold til Sigrid, men ingen av vitnene kan si noe om hvorfor han skal ha hatt et dårlig forhold til henne. Ole Pedersen kunne gjøre seg bra forstått for dem som kunne tolke hans tegn. Han er tilstede under avhørene på Rokvam, og ved hjelp av skolelærer Böhmer - som forstår hans tegn - benekter han alle anklager. Administratoren av forhørene sier selv at Ole Pedersen har vært til stede, og at det ikke foreligger synlig tegn til delaktighet eller kunnskap om "Misgjerningen".

Avhørene av de 48 vitnene varer i fem dager, flere er avhørt flere ganger. Men ingen løsning er funnet da retten heves den 10. juni 1841. Protokollen er undertegnet av Konstituert Sorenskriver H. Bjerck og Laugrettmennene O.O. Roqvam og P. A. Roqvam.

Sigrid blir funnet

Sigrid Olsdatter Madsbakken blir funnet 13. august. To karer fra Vesterli (Li) var i ferd med å samle rekved langs elva da de finner et kvinnelik på den vestre siden av Gausa, mellom Lisfossen og Holsfossen. Det må ha vært et grusomt syn som møtte de to. Det har gått tre måneder siden Sigrid ble borte og liket er ille tilredt. Pannehuden henger ned over øynene og hele bakhodet med hjerne-kassen er borte. Siden ingen annen kvinne er savnet i Gausdal antar alle at dette er den 44 år gamle Sigrid Madsbakken.

Den 19. august blir det nye rettslige avhør, denne gangen av seks vitner. Hans Hansen Østerli og Guttorm Svensen Borregaard som begge kjente Sigrid, forklarer at størrelsen på liket passer mot henne.

Et "Fruentimmerlinned" blir den 14. august funnet i en høylåve som står ca. 300 meter nord for Madsbakken, på vestre side av Killielva. Låven brukes av Even Sørjordet og det er han som finner plagget under reparasjon av låvetaket. Det er blodflekker på ryggstykket og ermene. Sannsynligvis er dette skjorta som Sigrid hadde på seg da hun ble slått i hjel, eller hogget i hjel.

Bevisene mangler

Den døvstumme Ole Pedersen, også kalt Domguten, er nok den som er hovedmistenkt for drapene. Peder Rødum er også sterkt mistenkt. Men bevisene mangler. Retten finner ingen grunn til å sikte noen eller å gå videre med saken. Det ser man også i denne setningen fra det siste forhøret: "Administrator bemærkede hvorledes han for tiden ikke hadde anledning til at indhente eller søge innsamlet Flere Oplysninger..."

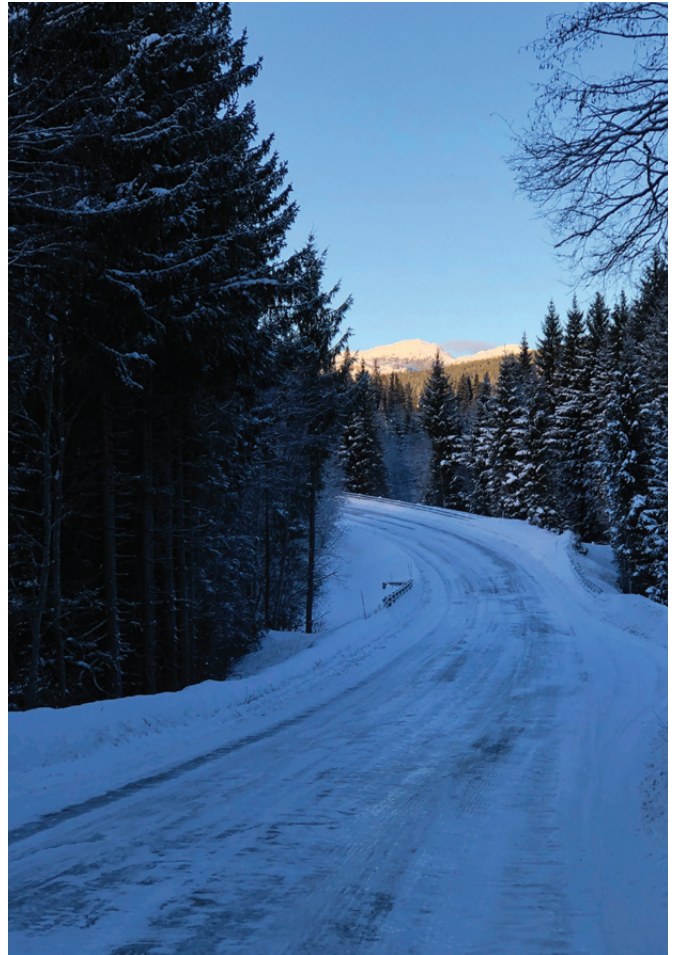
Enda et rykte

En som ikke er nevnt i forhøret i det hel tatt er en skolelærer ved navn Johan Simensen Gjefsestuen (f. Krogstad). Han skal etter rykter å dømme ha gjort Sigrid "frugtsommelig", derfor skal han ha betalt den døvstumme Ole Pedersen for å ta livet av Sigrid. På sitt dødsleie skal denne skolelæreren ha hatt besøk av sogneprest Fleicher, som senere ytret at han var et fælt menneske...

Minnesmerke

Om Sigrid og ungene ble drept fordi hun brukte skigarden som ved, eller fordi hun "ble gjort frugtsommelig" av en skolelærer vites ikke. Sannheten får vi heller aldri vite. Men hvor grusomt må det ikke ha vært må for to små barn som kanskje så sin egen mor ble slått, eller hogget i hjel med øks, før de selv fikk lide samme skjebne.

I dag er det ikke så mange som har hørt om trippelmordet som skjedde i 1841. Kanskje hadde det vært på sin plass med et minnesmerke over Sigrid, Christian og Berthe Madsbakken i Svingvold.

Skeisvegen går over Åmotbrua, noen meter fra gamle Madsbakken der Sigrid og ungene ble drept

Trippelmordet i Svingvold er en ukjent tragedie for mange i dag